

zaradi svoje krasne gotike slavna cerkev postavljena, ne vem za trdno. Da je samostan kmalu po ustanovitvi potreboval cerkve, o tem ni dvomiti. Prva cerkva, ki jo je akvilejski patrijarh Bogomir v navzočnosti mnogih cerkvenih in posvetnih gospodov posvetil l. 1190. in katera je bila štiri leta pozneje dokončana, predelala in povečala se je v 14. stol. Okrožica (Gesimse), ki je bila pod zadnjo tretjino na cerkvenem zidu, kjer postaja zid drobnejši, kakor tudi spodnje obzidje s svojimi olepšavami, kažejo prejšnjo obliko in velikost cerkve. Bila je najprej zidana v romanskem zlogu, kar potrjuje tudi romansko okno na severni strani. Prenovili pa so cerkev

v novo gotsko obliko, kakoršno je imela v poznejšem času, pač šele v začetku 15. stoletja. Tedaj se je za tretjino povikšala, dobila znotraj štiri križne svode nad ladijo in mnogokotni svod nad velikim oltarjem, zunaj pa podpornike, gotska okna in olepšavo v tem novem zlogu. Imela je podobo pravokotnika (dolžina 30 m, širina 7 m) in proti vshodu apsido, ograjeno s peterimi stranmi pravilnega osmerokotnika. Na južni strani cerkve je prizidana zakristija¹⁾, ki je bila najprej kapela, v kateri so opravljali menihi svojo službo, dokler še ni bila zgrajena cerkev (l. 1194.). V tej kapeli je počival Ulrik Savinjski, sedmi slobodni gospod²⁾, in tukaj so

Ostanki zajčkega samostana.

bili ostanki Otokarja V., njegove soproge Kuniunde in njunega sina, zadnjega Travngavca Otokarja VI., v rakvi, ki smo jo že omenili. Leta 1826. so se Otokarjevi ostanki prenesli v renski samostan. Kapelica je bila dvostropna in nekako predpodoba, po kateri so pozneje postavili veliko cerkev. Na levi strani cerkve je bila obednica, ki se takoj spozna po dveh gotskih oknih. Razven tega še opazimo prijazne hodnike okoli štirivoglatega dvorišča, katero ima v sredini lično, še dandanes dobro ohranjeno kapelico. Njen črtež je pravilni osmerokotnik, katerega strani so 5 m dolge. Znotraj jo diči križni svod, čegar lepšalna rebra delajo zvezde in razsvetljujejo tri okna. Stavba je, kakor

kaže letnica pod solčno uro, iz l. 1469. Služila je za pokopališče samostanskih predstojnikov (Priorengruft), katerih je bilo lepo število sedeminsedemdeset. Med temi je bil v letih 1391.—1410. poglavar ali general celega kartuzijanskega reda. Okoli hodnika so bile celice za posamezne menihe z malim vrtom, ki ga je moral vsak sam obdelovati, kjer si je tudi sam izkopal svoj grob.

Tak je bil nekdanj samostan, ki je slovel daleč po svetu. Bil je starejši, kakor vsi drugi kartuzijanski samostani ne le na Slovenskem,

¹⁾ Imenuje se: „primus nostrae foundationis locus.“ Zajčki letopis.

²⁾ Lapajne: Zgodovina štajerskih Slovencev, str. 88.